

ליום זיכרון לשואה ולגבורה הרב מנחם זמבה הי"ד

הרב מנחם זמבה, נולד לר' אלעזר ב-י"ג באלול ה'תרמ"ג בפראגה, פרבר של ורשה, השוכן על גדות נהר הוויסלה. הוא היה עליון, וניחן בכוח זיכרון נדיר ותפיסה מבריקה. עם זאת, מילדותו סבל מבריאות לקויה. בגיל תשע נפטר אביו והוא עבר לחסותו של סבו, ר' אברהם. זה קירבו אל החסידות, עם נסיעותיו התכופות לאדמו"ר מגור, ה"שפת אמת".

בגיל שמונה עשרה נישא למינדל, בתו של ר' ישעיה חיים צדבובים, שהיה עשיר ויכל לפרנס את חתנו, כשזה יושב ועוסק בתורה. מסופר עליו, שבתקופה זו כתב עשרת אלפים כתבי יד של חידושי תורה, שרובם המכריע אבדו בשואה. בשנת תר"פ נפטר חמיו שתמך בו, ובכל אופן לא הסכים לקבל על עצמו את עול הרבנות כדי שיוכל להמשיך לפרנס את משפחתו. הוא העדיף להמשיך לנהל את חנות הפלדה שהוריש לו חותנו והקדיש לשם כך מספר שעות ביום. מחזה כזה, של גדול בתורה עוסק בענייני העולם הזה מִשֵּׁךְ תשומת לב, אך הוא המשיך לנהל את העסק יחד עם אשתו עד שנת תרצ"ה. באותה שנה, נכנע ללחץ הרבנים וקיבל על עצמו את החברות ב"ועד הרבנים" של ורשה, יחד עם רבי יעקב מאיר בירדמן ורבי אברהם ויינברג. אז התמנה לעסוק בצרכי ציבור, ובין השאר היה בין החותמים על האיסור להמס את הדבמה לפני שחיטה, בגלומסו הגדול על השחיטה שהתנהל באותם הימים. עם ייסוד "אגודת ישראל", נבחר למוזכרות הכבוד של התנועה, עוד בטרם מלאו לו ארבעים. הוא התנגד לציונות, ובדבריו בכינוס השלישי של האגודה התנגד נחרצות לתוכנית החלוקה של האו"ם.

עם תחילת מלחמת העולם השנייה, עברה העיר ורשה לשליטת הנאצים שדרשו להקים את "מועצת הזקנים" (היודנראט). ר' מנחם זמבה התנדב לעמוד בראשו, אך עמיתיו הרבנים מנעו זאת ממנו ושלחו שני רבנים אחרים למועצה. בתחילת המלחמה, נעשה ניסיון להבריח את ר' מנחם זמבה מחוץ לגבולות פולין הכבושה, אך בכרטיסי הוויה לארצות הברית נרשם שם המשפחה של הרבי מגור, אלטר, וכך היה מנוע ר' מנחם לצאת מהאיזור הכבוש. לאחר התעללות קשה של הנאצים בתחילת שנת ת"ש, הוא נאלץ להעביר את דירתו לעתים קרובות, והשאיר את אלפי כתבי היד במסתור בדירתו הישנה.

עם גירוש היהודים לתחומי גטו ורשה, עבר לשם גם הרב זמבה עם בני משפחתו. ידוע, שהוא תמך ועודד את המורדים, בניגוד לגישתם הזהירה של רבנים אחרים. בשבת חול-המועד פסח, י"ט בניסן תש"ג (1943), במהלך דיכוי מרד גטו ורשה, החל ביתו של ר' מנחם לבעור. דיירי הבית ניסו לחצות את הרחוב אל עבר הבית שממול, כאשר נשמעו ריאות ור' מנחם נפל. שאר האנשים ברחו מיד בחזרה אל הבית הבווער, ורק עם חשיכה התאפשר להם לראות כי ר' מנחם נרצח. הוא הובא לקבר זמני, אך לא הספיקו לקבורו כראוי. ימים אחדים לאחר מכן, השלימו הנאצים את חיסול הגטו וממשפחתו של ר' מנחם לא נשאר שריד.

לאחר מלחמת העולם השנייה, הועברו עצמותיו של ר' מנחם, לקבורה בהר המנוחות בירושלים.

בסיוע כולל
"יד ברודמן"
רחובות

חברי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי יערי, יהודה מליק
העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" לילומיד הוראה ודיינות, בית שפירא, רחובות
טלפון: 08-9412048
אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach
הדפסה: דפוס ש.הר. רחובות טל. 08-9475106

מניסת שבת

6:52

יציאת שבת

7:54

מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד

יוצא לאור לעילוי נשמת הקדושים

פרשת שמייני, ניסן תשע"ז שבת מברכין שנה שלוששים ושמונה, גליון מס' 25

גליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למוסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

אפרסמו

עבודת ה' - התחברות או פשטות

נדב ואביהוא, הכתוב מעיד עליהם: "ונקריבו לפני ה' אש זרה, אשר לא צָנָה אתם" (ו, א). חז"ל מונים אפשרויות שונות לחטא (יעירובין סג, א), אך לפי הפשט, הם הקריבו אש זרה אשר לא צָנָה. עשו מעשה של התקרבות ללא ציווי מקדים. דבר זה מעורר בכולנו את השאלה: ומה בכך שהדליקו אש בלי ציווי, האם הם עשו זאת מתוך מניעים אישיים! כוונתם לשם שמים הייתה, ובשביל זה מניעה להם מיתה?

יתרה מזאת, מבאר הרא"ה קוק בספרו "מוסר אבינו" (ב, ט) את הפסוק המופר: "בכל דרכיך דָּעוּה" (משלי ג, ה), שהעיקר בכל מעשה הוא ההתקרבות אליו יתברך, וכך כתב: "בכל הדברים שעושה, הרי באמת אין דבר בעולם שאינו לכבודו יתברך, ע"כ כל מה שעושה יהיה הכל דברי מצוות ורצונו". בכל מעשה ומעשה, עיקר הנקודה הוא, מתוך כוונת האדם, מתוך מניעו, במעשיו, ממילא, כאשר רצונו לכבוד ה' - זה מבורך. וכאן, מעשיהם לשם שמים היה, מדוע מניעה להם מיתה?

אך כאן בדיוק טמונה הנקודה. מעשה נדב ואביהוא מעמת בין העשייה הנובעת מדחף רוחני - פנימי עמוק, לבין עשייה הנובעת מחמת הציווי האלוקי. עצם הודרת מעשה נדב ואביהוא כחטא, מלמדת אותנו, שהעיקר בעבודת ה' היא העשייה מתוך ההתבטלות לציווי האלוקי ולא מתוך החוויה הנפשית הפנימית.

פעמים רבות, קיימת סתירה בין העשייה הנובעת מהתפרצות חווייתית רגשית עמוקה, לבין הגדרים ההלכתיים של האסור והמותר. חז"ל (יעירובין, סם) דורשים, שנדב ואביהוא הורו הלכה בפני משה רבם, מזה ניתן להסיק כנראה שפסקתם הייתה נכונה ולא על כך נענשו. הביקורת עליהם הייתה, שההלכה אינה יונקת את כוחה מהתעוררות רגשית ורגעית, ההלכה יונקת את כוחה מהציווי האלוקי למשה רבינו בלבד.

אמנם, לפני שירדה תורה לעולם, זה היה המצב, וכך כתב "נפש החיים" (פרק ז): "שכל עיקר העבודה הוא, שיהיה רק לשם שמים וגם עון וחטא - למצוה יחשב, אם הוא לשם שמים, לתיקון איזה ענין ורחמנה לָאָא בְּעֵי וגדולה עבירה לשמה". כלומר, גם חטא יכול להיחשב כמצווה, אם זה נעשה מתוך מנחה חיובית טובה. אך לאחר שירדה תורה לעולם, כתב הנצי"ב (במדבר טו, ט): "ולא תתגורו אחרי לבבכם - שלא תחפשו מצוות חדשות, מה שאינן על פי התורה". לא תתגורו אחרי לבבכם - אין הכוונה להרהורים שליליים, חלילה, שפשוט שאסור, אלא כוונת הדברים היא, גם כאשר יש משיכה ורצון להתעלות, להימשך באהבת ה', מְשַׁכְּנֵי, אחריך נרוצף" (שיר השירים א, ד), גם לזה יש דרך ומסגרת הלכתית. ההתחברות היא טובה וחשובה, אך צריכה להיות מתוך התבטלות לנתן התורה.

ההוראה של נדב ואביהוא בפני משה רבם, מלמדת שהמעשה שלהם לא נעשה מתוך התבטלות למקור המצווה הבאה מהקב"ה דרך משה רבינו ע"ה, אלא נבעה מסערת רגשות והתחברות פנימית. ההתחברות היא טובה וחשובה, אך צריכה להיות מתוך התבטלות לנתן התורה.

מתוך כך, גם מתבררת חביבתם של האנשים הפשוטים העובדים את ה', למרות שאין להם השגות רוחניות גבוהות ולמרות שאינם חשים שכוננו פנימי עמוק, והמניע היחיד שלהם לעשיית המצווה הוא הציווי האלוקי, בפשטות ובבהירות.

הרב יהושע וויסינגר

ראש חודש אייר יהיה ביום רביעי וביום חמישי הבעל"ט
המוולד יהיה ביום רביעי, שעה 7, 48 דקות ו- 11 חלקים

לגליון זה נתקבלה תרומה מאת ר' אריה פוגל נ"י
לע"נ אמו, מרת רעכיל פוגל ע"ה בת ר' נחום אריה ז"ל, נלב"ע כ"ט בניסן תשע"ג

כמו כן נתקבלה תרומה מאת ר' נפתלי גרינפלד נ"י
לע"נ קדושי ברגן - בלון הי"ד שנספו בשואה, לרגל יום השנה לשיחורו מחנה ברגן - בלון, ב' באייר תש"ה
תנצב"ה

